

CAPS

maskew miller
learning

MPHATO

2

PADIŠO

Platinum

A Re Šogeng Thari

MM Moemi • MN Ramusi

Platinum A Re Šogeng Thari Mphato wa 2 Padišo

Maskew Miller Learning

10 Freedom Way, Milnerton, Cape Town, 7441

© Maskew Miller Learning (Pty) Ltd 2025

Ditokelo tšohle di šireleditšwe. Ga go karolo ya phatlalatšo ye, yeo e kago tšweletšwa, go bolokwa ka mokgwa wa go ntšha, goba go fetošwa ka mokgwa goba sebopego sefe goba sefe (elektroniki, semotšhene, go fotokopa, go gatišwa goba ka mokgwa wo mongwe) ntle le tumelelo ya go ngwalwa pele ya mong wa tokelo ya ngwalollo.

Go kgopela tumelelo ya go tšweletša lefsa goba go fetola karolo ye nngwe ya phatlalatšo ye, o kgopelwa gore o ikopanye le ba lefapha la Ditokelo le Ditumelelo mo go 021 532 6000 goba romela imeile go rightsgranting@mml.co.za. Go bega tshelo ya molao wa tokelo ya ngwalollo, re kgopela o romele imeile go copyright@mml.co.za

ISBN 978-1-834-95463-9

ePDF ISBN 978-1-834-98236-6

Mophatlalatši: Veronica Serage

E rulagantšwe ke Mamphoku Mamabolo

Tlhamo ya khabara ka MML Visual Design

Seswantšho sa khabara ka MML Visual Design

Peakanyo ya puku ka MML Visual Design

Diswantšho ka MML Visual Design

Tšweletšo ka Natascha Olivier

E gatišitšwe ke

Dikagare

Sererwa sa 1: Nna le ba bangwe
Mogwera wa mmakgonthe
(*kanegelo*)..... 1

Sererwa sa 2: Mekgwa ye mebotse
A re hlomphaneng (*kanegelo*).....5

Sererwa sa 3: Mekgwa ye mebotse
Botsweya le go ipona (*kanegelo*)..... 9

Sererwa sa 4: Ka moka re kgethegile
Tlhokomelo ya bagolofadi
(*sereto*)..... 13

Sererwa sa 5: Matšatši a sedumedi le a mangwe
Letšatši la lefase la barutiši (*kanegelo*)
..... 15

Mantšu ao a šomišitšwego gantši 19

Sererwa sa 6: Tikologo ye e hlwekilego
Diphoofolo tikologong ya rena
(*kanegelo*)..... 20

Sererwa sa 7: Tšhilafalo
Tšhilafatšo dipheding tša ka
meetseng (*kanegelo*) 23

Sererwa sa 8: Magae a diphoofolo
Re šilafatša bjang magae a diphoofolo
(*kanegelo*)..... 26

Sererwa sa 9: Meetse
Tikologong ya meetse a go hlweka
(*sereto*)..... 29

Sererwa sa 10: Tšhomišogape
Di na le mohola (*athikele*
ya kuranta) 32

Mantšu ao a šomišitšwego gantši 35

Sererwa sa 11: Mobu
Mabu ka mehuta ya dibopego
(*sereto*)..... 36

Sererwa sa 12: Dinamelwa
Dinamelwa le polokego ditseleng
(*kanegelo*)..... 39

Sererwa sa 13: Tšhireletšo mebileng
Re šireletšega bjang mebileng
(*tiragatšo*) 43

Sererwa sa 14: Tšhireletšo mebileng
Melao ya polokego mebileng
(*ditsšpetšo*)..... 47

Sererwa sa 15: Batho bao ba re thušago
Beke ya go bjala mehlare
(*kanegelo*)..... 51

Mantšu ao a šomišitšwego gantši 55

Sererwa sa 16: Batho bao ba re thušago
Mešomo ya go fapana 56

Sererwa sa 17: Mekgwa ye mebotse
Phela gabotse le batho
(*kanegelo*)..... 60

Sererwa sa 18: Maphelo a mabotse
Thušo ya setsebi sa tša monagano
(*athikele ya kuranta*) 65

Sererwa sa 19: Batho bao ba re thušago
Bahlokamedi ba bokgobapuku
(*kanegelo*)..... 70

Sererwa sa 20: Batho bao ba re thušago
Batho bao ba thušago setšhaba
(*kanegelo*)..... 75

Mantšu ao a šomišitšwego gantši 79

Tlotlontšu 80

Mogwera wa mmakgonthe

Dipotšišo tša pele ga go bala

1. Na diphoofolo tše ke bagwera? Fahlela Karabo ya gago.
2. Dika tša go laetša gore motho ke mogwera wa mmakgonthe ke dife?
3. O na le mogwera wa mmapaale?

Kgalekgale mmutla le tau e be e le bagwera ba bagolo. Segwera sa bona se hlotšwe ke ge diphoofolo tše dintši di be di bekile mmutla. Mmutla e be e le phoofotšwana ya go rata go bolela maaka. Baagišani ba mmutla le gatee ba be ba sa rate le go bona mmutla. Ka

E bolele

s-e-e-t-a

letšatši le lengwe,
tau e rile e sa bopa
thoko, mmutla wa
tšwelela o
hemelana.

“Molato ke eng,
morwamasekana?”

“Ba nyaka go
mpheleletša,
malome.” Mmutla
wa araba o
tomotše mahlo.

“Ba kae bona,
motlogolo? Ke tshepa gore ba lebetše gore ke nna kgoši ya
lešoka, ke filwe maatlaohle ke mmopi wa ka. Ba ntebetše,
ke a bona. Ba batamela legae la ka, ba tla ba dira mašata?
Seeta go lla sa ka, tau lešokeng le!”

Tau e ile ya kgoboketša diphoofolo tše dingwe go tla go di
fa molao le go di tsebiša gore ga e sa nyaka go bona
mmutla o tshwenywa. Thutlwa e ile ya ipelaetša ka la go re
mmutla le ona o tlogele go bolela maaka ka bona. “Kgoši
Tau, ge o nyaka re boelana le Mmutla, thoma o be
seemong se sebotse.” Tau e ile ya kgala thutlwa.

Tšhwene ka go tenega, e ile ya emelela ya kgotla seeta ya tloga. E be e tennwe ke go kwa tau e bolela ka matepe gore phoofolo yeo e ka kgomago mmutla go tloga ka nako ye e tlabego e feditše go bolela, gaboyona e tla ba thabeng. “Ke boletše.” Ya napa ya rora.

E bolele

b-a-a-g-i-š-a-n-i

“Monna Mmutla, o kwele gore diphoofolo di reng? Di re fetoga, monna. Tlogela go bolela maaka. Baagišani ba tlile go nna, ba re wena ga o botege. O rata go jabetša batho, ga o na lerato, ga o kwele batho bohloko, o rata go ahlola batho, ga o na tšhomišano, la

lea | lea

lealea

Arola mantšu a ka dinoko

lerato:rato
leratorato

mafelelo ga o hlomphe bao o phelago le bona.”

Tau e rile go bolela bjalo le mmutla, ya napa ya sepela le ona, tša leba legaeng la tau. Mmutla o ile wa fiwa mošomo wa go ba moapei. Wena, o ka lahla Mmutla? O ile wa ja sešebo sa tau ka moka, ntle le go kgopela.

Tau e ile ya kgala mmutla, go o laetša leratorato.

Mohlomongwe ngwageng o mongwe o tla fetoga, ya ba mogwera wa nnete wa go botega.

Dipotšišo tša morago ga go bala

1. Ke ka lebaka la eng ge mmutla o ile wa tšhabela go tau?
2. Na mmutla o be o hloetšwe eng?
3. Ke phoofolo efe yeo e ilego ya ngala kopanong?
4. E be e ngadišwa ke eng?
5. Tau e be e kgalela mmutla eng?

A re hlomphaneng

Dipotšišo tša pele ga go bala

1. Neela ka maina a diphoofolo tšeo o di tsebago tšeo di lego seswantšhong.
2. Phoofolo yeo e tšhabegago go feta tše dingwe ke efe?
3. E a hlomphega goba e a hlobaela?

Mehleng ya kgale, diphoofolo di be di dula di iketlile sethokgweng di sa tšhoge selo. Di be di sepela go se na ye e tšhabago ye nngwe goba ye e gwabelago ye nngwe. E be e le lapa le tee la diphoofolo.

E bolele

m-o-d-i-i-d-i

Ge phoofolo ye nngwe e kwele bohloko goba e lwala, di be di thušana gomme ye e kwelego bohloko ya fiwa thobamatswalo ke modirelaleago. Gare ga diphoofolo tšeo, go be go na le barutiši, dingaka tša setšo le tša bodikela, badirelaleago le boramohlagase.

Go be go se na sekebeka le mmolai. Bophelo bo be bo lokile, bo rile thwii! Go be go sena mohumi goba modiidi. Go be go rena lerato le tlhomphano feela. Bana ba be ba tsena dikolo gabotse, go sena go utswa ga bana ditseleng ge ba eya dikolong.

Tau e tla se tšwelele botšwelo. E ile ya bitša kgothekgothe. Go tšhošetša diphoofolo tša lešoka leo, e ile ya thoma ka

Gwabelago – go laetša mereba goba swele

go rora. Sethokgwa se ile sa thothomela. Bana ba sekolo ba gakanega, batswadi ba emaema. Diiri di se kae pele letšatši le hlaba, ya ipoeletša gape. E be e laetša gore monglešoka bjale o gorogile.

E bolele

d-i-i-r-i

Morutiši
Tšhwene o ile a tlabega. A re o letša tšhipi ya go laetša gore sekolo se a thoma, a palelwa. Mororo wola wa tau o be o sa kwagala ka tsebenng tša gagwe. Barutwana ba mmalwa ba ile ba rothela gomme ba nyaka dikarabo go barutiši ba bona. Go bile boima go

barutiši go hlalošetša barutwana gore go direga eng. Hlogo ya sekolo yona?

Barutiši ba ile ba kgobokana ka phapošing ya barutiši, go tla go ahlaahla moeng yo wa go hloka tlhompho ka tsela ye kaaka. Go fihla le go itaola motseng wa batho? Ba rile ba sa bolela, ya tšwelela tau ya mariri.

Ke nna kgoši ya lešoka le! Ke ile go laola tšohle. Le tla ntheeletša, le nna ke tla le theeletša ge ke rata. Ka bjako morutiši Mpša a re: “Aowa Thobela, o re tšhošitše. Tlhompho ya gago e go kae? Barutwana ba tšhabile le go tla sekolong. Batswadi ba šitilwe ke go ya mešomong.”

“Napa o homole. Se tšwele pele ka polelo.” Ya napa ya rora gape. Wena, gwa tsoga ijoo! Ijoo! Barutiši ba napile ba kwana ka la go romela baemedi ba motse le sekolo go ya go bolela le Tau legaeng la gagwe. Se e be e le go laetša tau gore ba a e hlompha.

Dipotšišo tša morago ga go bala

1. Tau e tšhošeditše diphoofolo tše dingwe bjang?
2. Tau e ile ya laetša eng go diphoofolo tše dingwe?
3. Maitshwaro a barutiši a bile bjang?

Dipotšišo tša pele ga go bala

1. Na o bona eng mo seswantšhong?
2. Na o tseba eng ka botsweya?
3. O kile wa bona motho a tlaiša yo mongwe?
4. O ka dira eng ge o ka bona motho a tlaišwa?

Morena Leswiswi o šoma femeng ya go dira dieta. Mogolwane wa gagwe o mo hlokiša khutšo. Ka nako ya teye le matena, o nagana feela ka mogolwane wa gagwe. Ga a mo hlomphe, o mo kgadimotša pele ga bašomikayena. O bitšwa gore ke motlapa ebile ke lešilo.

Morena Musa, ga a hloriše Morena Leswiswi fela. Bašomi ka moka ba a hlorišwa. Bogolo bja gagwe ba a bo kwa. O tloga a dira gore ba kwe gore ke yena mogolwane. Ga go na lethabo mošomong. Ba phela ba inamišitše

Mantšu a maswa

A
B
C

Motlapa –
motho wa go
tšwafa

Kgadimotša
– kgadimola;
tšhobola

difahlego. Mna. Musa o na le kgatelelo ye kgolo kudu. Thekgo le dikeletšo ke tše a se nago tšona kgopolong le bophelong bja gagwe. Ke kgowa. Ke mphenyašilo wa go kweša bohloko. O bolela le go swara bašomikayena bjalo ka makgoba. Bašomi ba lakalela go ya mošomong ge le hlaba letšatši.

Dikgopolo tša bašomi di phela di tshwenyegile. Bana ga ba sa thušwa ka mešomo ya gae go tšwa sekolong. Ngwana ge a kgopela thušo ka mošomo wa gagwe wa sekolo, o a kgadimotšwa. “Ga o mpone gore ke lapile?”

“Ke tšwa mošomong, nke o kgaogane le nna wena Kopano. Kgopela mmago a go thuše. O hlwa a pharame ka gae a sa dire selo. Nke o ntlogele hle ke lapile!” A ke mantšu a go sasamela ao mošomišani yo mongwe wa Morena Leswiswi a a šomišitšego ge a be a bolela le morwedi wa gagwe.

Bophelo ka malapeng a bašomi ba feme ye ya go dira dieta a fetogile. Go foka moya wa ntwā fela. Bašomi ba thomile go tšwa ka dihlophanahlophana. Ba thomile go seba. Ba ngwaletše ba taolo lengwalo la go ipelaetša. Ba kgopela go tlogela mošomo ge mogolo wa bona a sa tlošwe maemong a gagwe. Ba kgopela gape le bophelo bjo bo botse mošomong. Bomphenyašilo mošomong bo swanetše go fedišwa.

Dipotšišo tša morago ga go bala

1. Morena Leswiswi o šoma kae?
2. Hlaloša bophelo bja Morena Leswiswi mošomong.
3. Bophelo ka lapeng la Morena Leswiswi bo a kgahliša? Neela ka tlhalošo.
4. Lefelo leo Morena Leswiswi a šomago gona go foka moya wa.....
5. Wena o ka dira eng ge yo mongwe wa barutwana a go kgowela?

Tlhokomelo ya bagolofadi

Dipotšišo tša pele ga go bala

1. Ke bogolofadi bofe bjoo o bo tsebago?
2. O na le mogolofadi ka gae goba sekolong?
3. O mo thuša bjang?

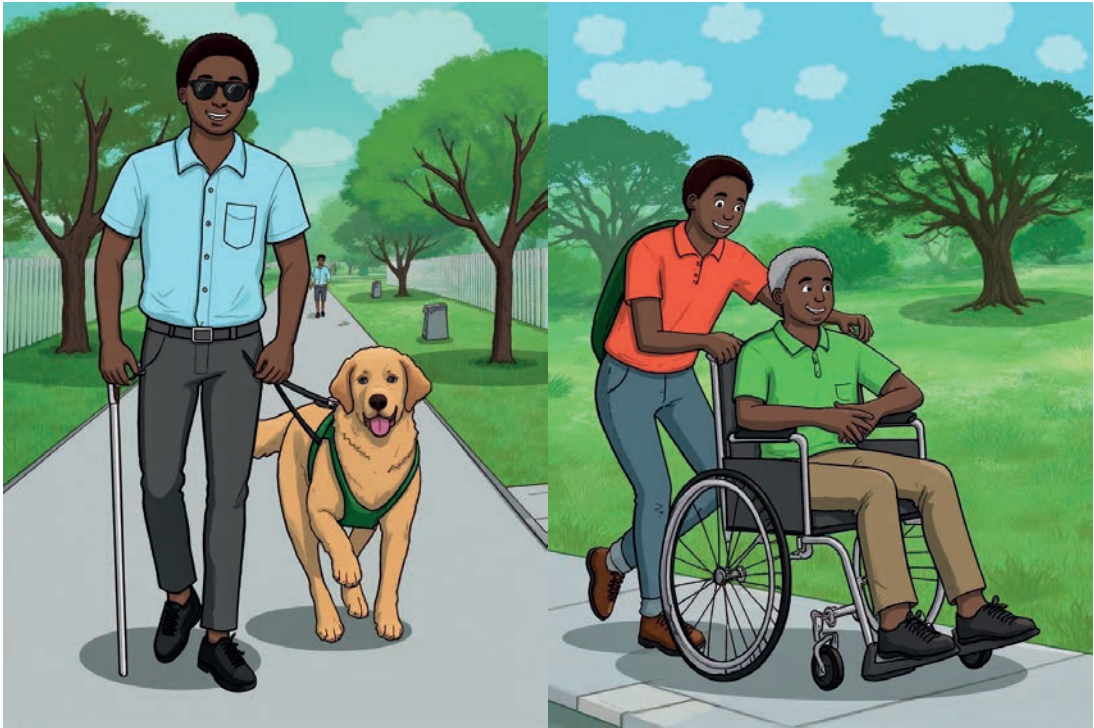

Arola mantšu a ka dinoko

lea | lea

lealea

- Phopholetša
- lehloto
- mmušo
- bagolofadi
- sefofu
- emaema

Nthokomeleng

Ge ke sepela ke a phopholetša
 Ke phopholetša ka lebaka
 Lebaka ke timetšwe ke sefahlego
 Ke timetšwe ke wa ka Mohlodi
 A ntimela ka maikemišetšo
 Go tseba yena gore o ikemišeditše
 eng
 O reng a mpha sefahlego?
 Morago a buša a se tšea
 Ijoo! Go bile bohloko go bantedi
 Ba bone nke ba a lora
 E be e se toro nnete fela
 Ka emaemišwa le boreatseba
 Ka emaemišwa le dingaka

Bokaone ka se bo bone
 Pholo ka se e bone
 Sephetho ya ba gore ke sefofu
 Phetho ya ba go nyakela thušo
 Mabafana ya ba yona mahlo
 a ka
 Lehlolto la thušana le Mabafana
 Fao o bonago Mabafana
 O bona nna le lehlolto la ka
 Ke phopholetša ka lona
 Ke phopholetša tsela ka lona
 Bofa e ba kgauswi
 Re ya bohle motenteng

Mpho	
<p>Ke mpho ya batswadi ba ka Mpho ya badimobešo Dikwena Mme ge a ntheta o re Mphonyana ya ka ye botsana Mphonyana ya go tšwa go Ramasedi Ge ke botšiša gore bo tšwa kae bogolofadi Bo tšwa go bolwetši bjo bogolo Bolwetši pholio bolwetši sekoba marapo Na bo be bo nkwa eng? Bo reng bo kgethile nna? Bo bone bo swanetše nna mpho ya mme</p>	<p>Bo swanetše nna moilalehlaka Bo tloga bo lwetše go swara nna Gwa kwagala gore Gift o a lwala Mpho o swerwe ke bolwetšitsoko Bolwetši bja go tšhabja ke ditshehla Mmušo le ona o katana katani Bahlokofatšwa ke bolwetši bja pholio Ba amogela mphiwafela wa bogolofadi Ba amogela ditulo tša go thetha Ba bomolwetši ba tsena fase ka go šidulla BoMpho ba kgona go phela</p>

Dipotšišo tša morago ga go bala

1. Monna wa Mahlako o lla ka eng?
2. Leka go neela ka tlhalošo ya bogolofadi bja gagwe.
3. Bolwetši bja go golofatša ditho bo bitšwa eng?
4. Na mmušo o hlokomela bagolofadi ka tsela efe?
5. Seretong sa pele re bone motho a sepela le mpša. E mo thuša bjang?

Letšatši la lefase la barutiši

Dipotšišo tša pele ga go bala

1. O tseba eng ka letšatši la lefase la barutiši?
2. Gantši le ketekwa ka kgwedi efe?
3. Ke morutiši ofe yo o mo tsebago a kilego a thopa sefoka sa morutiši yo kaone lefaseng?

5 Oktobere
Letšatši le bohlokwa
la barutiši

Motho yo mongwe le yo mongwe yo a tsebago go bala o tšwa ka diatleng tša morutiši. Thuto ke selo se bohlokwa kudu maphelong a batho. Boitapišo bja bao ba ithutago gore ba rutege, ba hwetša moputso bophelong. Ka ge morutiši e le motho yo bohlokwa maphelong a barutwana, lefase le bone go le bohlokwa go kgetha letšatši la di 5 Okotobere go ba letšatši le le kgethegilego la barutiši. Go tloga go thabiša go bona lefase le bona bohlokwa bja morutiši le thuto. E tloga e le letšatši la go hlomphega ka ge baetapele bohle ba lefase, le bona ba rutilwe ke barutiši. Ba tšwa ka matsogong a barutiši. Ke boikgantšho bjo bogolo go bona barutiši ba hlompšha ka tsela ye bjalo.

Gore lefase le tšee sephetho sa go kgetha letšatši la 5 Okotobere bjalo ka letšatši le bohlokwa la barutiši, le bone bohlokwa bja barutiši thutong ya barutwana le maphelong a ditšhaba ka kakaretšo. Setšhaba seo se sa hlomphego thuto se bile se sa bone bohlokwa bja yona, ke setšhaba seo se lego leswiswing. Barutiši ba swanetšwe ke go laetšwa lerato le tlhompho, kudu go tšwa go setšhaba seo ba se šomelago. Letšatši le le thekgwa ke lefapha la thuto. Barutiši bao ba itapišago go ka ruta barutwana, ba a kgethwa gomme ba direlwa monyanya wo mogolo wa go ba leboga. Ka letšatši leo, ba fiwa difoka e le go leboga boikgafo le maitapišo a bona.

Difoka tšeo di neelwago barutiši di ya ka magato a lefapha la thuto. Diphadišano di thoma profenseng, tša fetela

legatong la bosetšhaba. Legato la mafelelo ke legato la lefase. Difoka le tšona di a fetana. Gore barutiši ba tsenele diphadišano tša profense, ba hlokolwa pele didikothutong tša bona.

Dipotšišo tša morago ga go bala

1. Sekolo sa lena se tsenela diphadišano tša letšatši la lefase la barutiši?
2. Ge o be o theeditše ditaba, ke morutiši wa kae yo a hweditšego sefoka nageng ya geno?
3. Morutiši yo mokaone wa go ruta Kgato ya Motheo profenseng ya geno ke wa sekolo sefe?